

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки
України 24 квітня 2024 року № 578

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Галстян Ярослав Сергійович 1995 року народження, громадянин України. Освіта вища: закінчив у 2018 році Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана за спеціальністю «Маркетинг» (диплом магістра). «01» жовтня 2022 року зарахований за конкурсом до аспірантури філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за спеціальністю 033 «Філософія». Галстян Ярослав Сергійович виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Філософія» зі спеціальності 033 Філософія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом по Харківському національному університету імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України «26» травня 2026 року № 0114-1/236, у складі:

голови разової спеціалізованої вченої ради:

Корабльова Надія Степанівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

рецензентів:

Перепелиця Олег Миколайович, доктор філософських наук, доцент, професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Титар Олена Володимирівна, доктор філософських наук, доцент, професор кафедри теорії культури і філософії науки навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

офіційні опоненти:

Артеменко Андрій Павлович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та суспільних наук Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»;

Газнюк Лідія Михайлівна, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри гуманітарних наук Харківської державної академії фізичної культури.

На засіданні «06» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» Галстяну Ярославу Сергійовичу на підставі публічного захисту дисертації «Цифрова риторика як соціально-філософська проблема» за спеціальністю 033 «Філософія» відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

Дисертацію виконано у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна МОН України, м. Харків.

Науковий керівник – Попова Наталія Валеріївна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Проведений аналіз засвідчив її відповідність вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 5 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей (4 – у співавторстві) у наукових фахових виданнях України категорії «Б»:

1. Popova, N., Halstyan, V., & Halstyan, Y. (2023). Visual and digital rhetoric: the experience of comprehension. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University, Series "Philosophy. Philosophical Peripeteias"*, (69), 42–48. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2023-69-5>

2. Галстян, В. С., & Галстян, Я. С. (2024). Риторика, яка бачить і риторика, яка діє: розмежування візуальної та цифрової риторики в епоху інтерфейсів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*, (70), 89–95. <https://doi.org/10.26565/2306-6687-2024-70-10>

3. Галстян, В. С., Беднарський, С. С. (2025). Візуальна герменевтика в цифрову епоху. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*, (71), 42–51. <https://doi.org/10.26565/2306-6687-2025-71-05>

4. Галстян, Я. (2025). Цифрова риторика в рекламних практиках: від алгоритмічного «поставу» до комунікативної дії. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*, 2(98), 106–121. [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2\(98\).2025.106-121](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.2(98).2025.106-121)

5. Галстян, В., Галстян, Я., & Воловик, П. (2026). Голяк у кадрі: rhetoric stripped bare. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*, 1 (99), 97–107. [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1\(99\).2026.97-107](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1(99).2026.97-107)

У дискусії взяли участь голова ради, рецензенти та офіційні опоненти. Дисертаційна робота Галстяна Я. С. оцінена позитивно: вона є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що характеризується високим рівнем

теоретичної рефлексії, оригінальністю постановки проблеми та широкою міждисциплінарною обізнаністю автора.

Разом із тим рецензенти та офіційні опоненти висловили такі зауваження.

Перепелиця О. М., д. філос. н., доцент, професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (рецензент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. Заслуговує на увагу широта теоретико-методологічної бази дослідження, яка охоплює класичну риторику, теорію мовленнєвих актів, дискурс-аналіз, концепції влади М. Фуко й Ш. Зубофф, теорію платформеної соціальності, мережеву теорію М. Кастельса, медіаекологію, а також теорію асамбляжів Б. Латура й М. Деланда. Така міждисциплінарна відкритість, безсумнівно, відповідає складності самого предмета дослідження. Водночас видається доречним більш докладно розкрити принцип узгодження цих підходів між собою – зокрема, яким чином автор вирішує можливі методологічні розбіжності між, наприклад, генеалогічним підходом Фуко й плоскою онтологією акторно-мережевої теорії, і яка з концепцій виконує роль базової пояснювальної рамки, а які є допоміжними.

2. Теза про онтологічний статус цифрової риторики (як «формату буття у світі», а не лише інструменту переконання) є одним із найцікавіших і оригінальних положень роботи. Вона відкриває плідну філософську перспективу, однак потребувала б, на мій погляд, дещо ширшої експлікації. Ідеться про те, які саме критерії дають змогу говорити про перехід риторики з епістемологічного й комунікативного рівня на рівень онтологічний, і чим це твердження принципово відрізняється від традиційного розуміння риторики як механізму конструювання уявлень про реальність?

3. Ілюстративний матеріал дослідження (приклади з платформ Instagram, TikTok, GitHub, аналіз мемів тощо) переконливо демонструє дію механізмів, які представлені в дослідженні. Разом з тим, здається, робота виграла б від більш чіткого викладу принципів і критеріїв добору цих прикладів, адже саме це дозволило б читачеві краще оцінити межі загальності отриманих висновків.

4. Автору вдалося запропонувати кілька взаємодоповнюваних характеристик цифрової риторики (як культурно зумовленого комплексу стратегій, як інфраструктурної форми влади, як онтологічного формату соціального буття), проте було б корисно дізнатися, як саме, на думку автора, ці формулювання співвідносяться одне з одним і чи не варто розглядати одне з них як робоче загальне визначення, а інші – як його змістові експлікації.

5. Особливої уваги заслуговує слушне намагання автора вийти за межі класичного розуміння риторики як мовного мистецтва й осмислити її в контексті алгоритмічних, інтерфейсних і платформених механізмів. Це виправдовує предикат «цифрова», що конкретизує специфіку риторики і топос її дії – цифрове середовище, яке розрослося до чи не усього життєвого світу сучасної людини. Тож цифрова риторика – це не лише про сферу комунікації,

а про систему виробництва соціальної реальності. Однак виникає питання, чи можна щось подібне сказати про, наприклад, елініську риторику? Чи була вона системою виробництва соціальної реальності? Або можна закинути автору щось з боку марксистського бачення: чи не виходить, що саме цифрова риторика визначає економічний базис? Чи вона належить до надбудови?

Титар О. В., д. філос. н., доцент, професор кафедри теорії культури і філософії науки навчально-наукового інституту філософії, культурології, політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (рецензент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1) В дисертаційній роботі Ярослава Сергійовича використана дослідницька позиція М. де Серто, в своїх антропологічних спостереженнях М. де Серто («The Practice of Everyday Life») підкреслює, що користувачі цифрових мереж постають не просто споживачами культурних продуктів, а «тактиками повсякденності», які переосмислюють і переналаштовують простір повсякденності відповідно до власних потреб (с.52, пункт 1.1.3. «Мережева структура цифрової культури»). Чи можна стверджувати про посилення самостійності цифрової риторики, чи більшому числу голосів вона надає право цифрового висловлювання, і чи можливо вихід такого значущого висловлювання не тільки на рівні тактики, але й на рівні стратегії повсякденного життя громадян?

2) Як можна співвіднести поняття «цифрова риторика» та «electronic literacy» («електронна грамотність») (с.63), чи «цифрова риторика» може повністю замінити поняття «електронної грамотності».

3) Які небезпеки колоніалізму як «колоніалізму даних», «data colonialism» (с.86) постають у режимах видимості цифрової риторики. Цифрова риторика створює нові режими видимості, де головна стратегія будується на захопленні уваги користувача, водночас такі режими видимості часто закладаються старими колоніальними стереотипами (англійська мова, англійський колоніальний досвід, заборона зображень та пом'якшення висловлювань про російсько-українську війну на соціальних платформах тощо).

4) Чи можна розглядати захист дисертації доктора філософії з цифрової риторики як досвід цифрового риторичного «селф-брендингу» (с.129), оскільки результати дослідження розміщуються на університетській та інших наукових платформах в інтернет мережі, чи це стосується лише соціальних медіа (Facebook, Instagram, X/Twitter)?

Артеменко А. П., д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії та суспільних наук Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (офіційний опонент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1) У першому розділі автор приділяє значну увагу феномену меметизації комунікації та підвищеній участі суб'єкта у конструюванні символічного простору. Разом з тим, доводячи підпорядкованість користувача інфраструктурам контролю, дисертанту варто було б чіткіше визначити умови,

за яких риторика індивіда в мережі здатна подолати межі алгоритмічних «ехо-камер» і стати чинником реальних соціополітичних змін.

2) Пропонуючи у другому розділі поняття «алгоритмічна стилістика» як аналітичний каркас для сучасних медій, автор розглядає взаємодію теорії стилю та обчислювальних методів. Потребує додаткового прояснення питання: чи не нівелює такий підхід поняття індивідуального авторського стилю, перетворюючи ритора на пасивного виконавця, стиль якого повністю детермінований оптимізаційними кодами платформи?

3) Концептуалізуючи у третьому розділі «платформену ідентичність як асамбляж» та аналізуючи маніпулятивний потенціал цифрового двійника (data double), автор зосереджується переважно на критиці «поведінкового надлишку» та контролю. Хочеться запитати здобувача в порядку дискусії: чи вбачає він у феномені цифрового двійництва та асамбляжності якісь позитивні, визвольні чи емансипаційні виміри для сучасного людського суб'єкта?

Газнюк Л. М., д. філос. н., професор, завідувач кафедри гуманітарних наук Харківської державної академії фізичної культури (офіційний опонент).

Роботу оцінено позитивно, висловлено зауваження:

1. Проблема інтенційності та агентності: якщо цифрова риторика визначається як асамбляж людських і нелюдських (алгоритмічних) агентів, постає питання: хто є носієм риторичного наміру? Чи доречно говорити про «переконання» у класичному сенсі, якщо алгоритм діє на основі математичної оптимізації, а не свідомої мети?

2. Етос алгоритму: традиційна риторика спирається на категорію етосу (морального образу мовця). Необхідно уточнити, як трансформується довіра, коли промовцем стає анонімний інтерфейс чи алгоритм типу «чорна скринька», і чи не нівелюється етичний вимір риторики взагалі.

3. Межа між риторикою та маніпуляцією: оскільки автор пов'язує цифрову риторику з «предиктивним моделюванням», варто чіткіше розмежувати риторику як простір вільного переконання та алгоритмічний примус, що позбавляє користувача можливості раціонального спростування.

4. Ризик методологічного еклектизму: поєднання соціального конструкціонізму (де реальність будують люди) та акторно-мережевої теорії (де речі мають рівну з людьми силу) створює внутрішню напругу. Автору слід чіткіше визначити, що саме є первинним у «збиранні» соціального – людські смисли чи інфраструктурні коди.

5. Риторика «поза платформою»: визначення платформ (Big Tech) як головних риторичних інституцій залишає відкритим питання: чи можлива альтернативна цифрова риторика поза межами цих монополій?

6. Питання істини: якщо цифрова реальність конструюється як «правдоподібний світ» через афективну мобілізацію, чи залишається в такій системі простір для верифікації та «об'єктивної істини», чи ми остаточно переходимо в епоху тотальної «постправди»?

7. Зауваження щодо понятійного апарату та емпірики: у тексті спостерігається певна термінологічна перенасиченість, що подекуди ускладнює однозначне трактування категорій (наприклад, «алгоритмічна

стилістика»). Робота виграла б від більшої кількості прикладних ілюстрацій та конкретного аналізу кейсів сучасних соціальних мереж. Окрім того, теза про повну автономність цифрової риторики як теоретичного поля та абсолютизація її ролі як інфраструктурної влади потребують більш зваженого зіставлення з економічними й політичними чинниками.

Здобувач надав вичерпні відповіді на всі висловлені зауваження.

Додаткових зауважень, окрім тих, що вже були висвітлені у письмових рецензіях та відгуках офіційних опонентів, не надходило.

Дискусія мала конструктивний характер. Присутні одностайно відзначили високий науковий рівень дисертаційного дослідження, оригінальність постановки проблеми, ґрунтовність теоретико-методологічного апарату та вагомий особистий внесок здобувача в розвиток сучасної української філософії.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Галстяну Ярославу Сергійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 033 «Філософія».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Надія КОРАБЛЬОВА

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 09:21:54 07.08.2026

Назва файлу з підписом: Рішення_Галстян Ярослав.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 351.4 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рішення_Галстян Ярослав.pdf
Розмір файлу без підпису: 389.2 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Корабльова Надія Степанівна
П.І.Б.: Корабльова Надія Степанівна
Країна: Україна
РНОКПП: 1734100826
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 09:21:52 07.08.2026
Сертифікат виданий: КНЕДП АТ "УКРСИББАНК"
Серійний номер: 4723196C41B46DB604000000456303008ABF1400
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.07.08 13:00